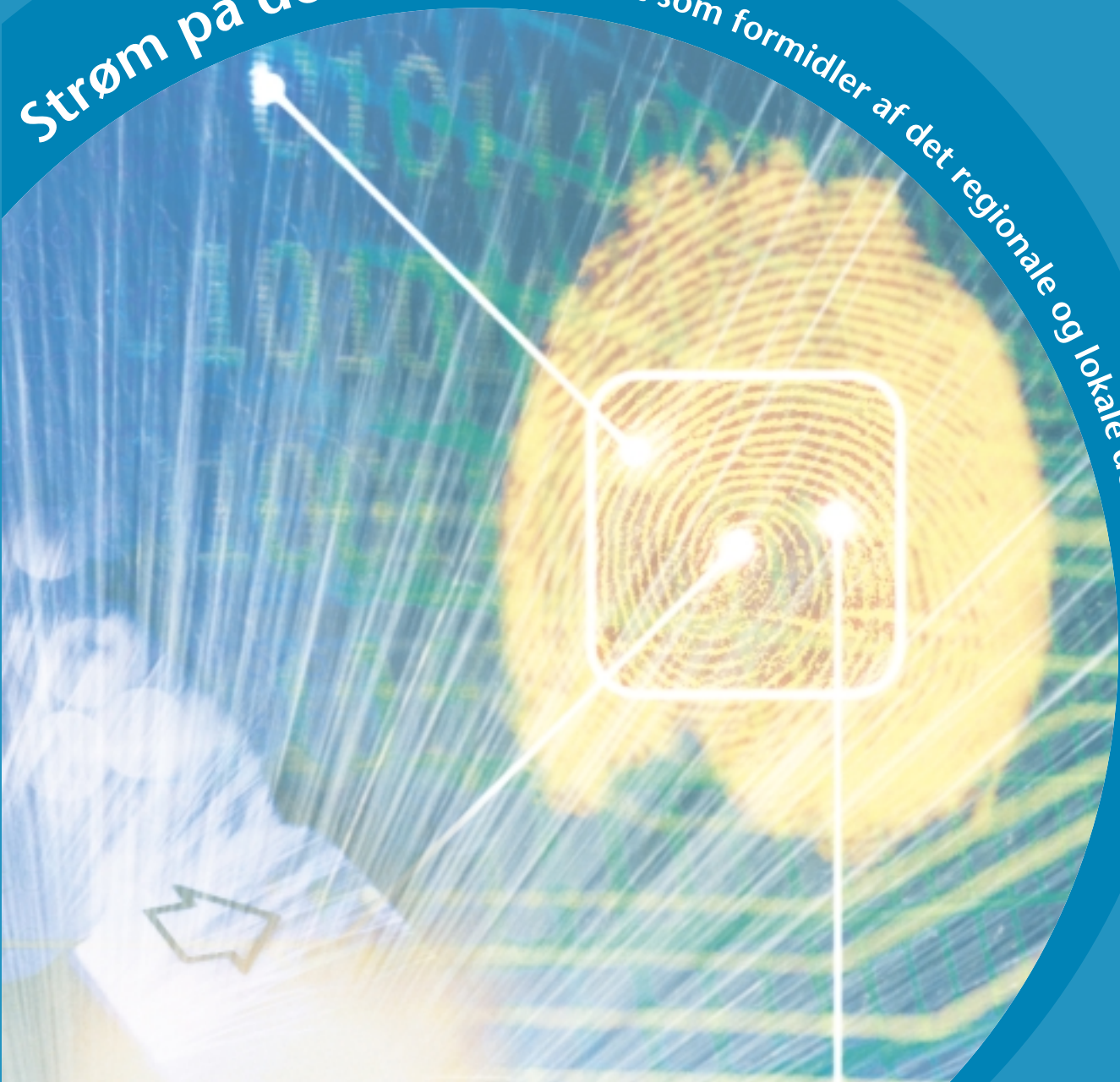

Strøm på demokratiet – It som formidler af det regionale og lokale demokrati

Strøm på demokratiet

It som formidler af det regionale og lokale demokrati

juni 2003

Indhold

Forord	5
1. Digitalisering af demokratiet	6
2. Et museklik fra vælgerne	10
3. Vidensdeling er vejen til succes	15
4. Oppe på kommunen – et tema om amtet, kommunen og dig	18
5. Nordpol.dk – demokratisk debat på internettet	23
6. Valget er dit – erfaringer fra kampagnen	28
7. Danmarks første digitale valg	31

Forord

Under valgkampen forud for valgene til amtsråd og kommunalbestyrelser den 20. november 2001 blev it for alvor taget i brug som politisk kommunikationsmiddel i det lokale demokrati. Hjemmesider blev almindelige som medier til at præsentere kandidaternes synspunkter og til at føre dialog med vælgerne.

Danmarks Radio udvidede tv- og radioudsendelser om amts- og kommunevalget til også at omfatte internettet som kommunikationsmiddel, og nogle amter lavede en it-baseret kampagne for at få unge førstegangsvælgere i tale. Og som et decideret afstemningsmiddel har it været anvendt ved et valg til ældrerådet i en kommune, men det kræver politiske beslutninger, hvis den afstemningsform også skal benyttes ved amts- og kommunevalg i fremtiden.

Denne FOKUS-publikation beskriver i journalistisk form erfaringerne fra de vigtigste forsøg på at bruge it til at formidle det regionale og lokale demokrati og debatterer it's muligheder og begrænsninger. Formålet er at gøre status, fremlægge synspunkter, inspirere og stille spørgsmål, inden vi skal til stemmeurnerne næste gang.

Publikationen er skrevet af journalister fra Bitconomy.dk, som er et af Danmarks førende bureauer for formidling af aktuel viden om it. Journalist Søren R. Thuesen og internetkoordinator David Aurvig, Amtsrådsforeningen, har stået for redigering af artiklerne.

1. Digitalisering af demokratiet

Nye kommunikationsteknologiske landvindinger lige fra telegrafen til fjernsynet er blevet udråbt som løsningen på samfundets demokratiske problemer. Internettet er ingen undtagelse. Der har været mange forventninger til det, og langtfra alle er blevet indfriet. Men nu er nettet godt i gang med at finde sin placering blandt andre medier.

AF ESPEN MEYER HØJLUND, BITCONOMY.DK

Internettet har fremkaldt visioner om en virtuel græsk bystat og en nedbrydning og decentralisering af magten. Samtidig har nettet fremkaldt skrækhistorier om den nationalt samlende offentligheds sammenbrud og højreradikale og andre ekstreme bevægelser frie spillerum i cyberspace. Bevidstheden om, hvad internettet kan og ikke kan, er stigende, nu hvor internettet er ved at blive voksent. Nettet løser ikke alle samfundets problemer, og modsat virker det ikke i sig selv nedbrydende. Erfaringerne viser, at teknologien ikke er en løsning, men derimod et redskab.

Internettet til svendeprøve

Valget 2001 blev set som internettets svendeprøve som medie for politisk kommunikation. Allerede i 1997 forventede mange en udpræget brug af nettet i valgkampen, men de blev skuffede. Til gengæld blev valget 2001 på mange måder et gennembrud for nettet i politisk sammenhæng. Kandidater, partier

og medier havde en omfattende aktivitet i forbindelse med valget, og nettet blev i høj grad brugt af journalister og borgere til at søge information om alt fra kandidater til afstemningssteder. Det er dog en succes med mange forbehold. Erfaringerne fra dette valg er uden tvivl et vigtigt pejlemærke for det potentiale og de svagheder, nettet har for at indgå som en del af den demokratiske dialog og det politiske liv i offentligheden.

Niels Ole Finnemann er dr. phil. og lektor på Medievidenskab på Aarhus Universitet. Han er leder af Center for internetstudier og har fulgt aktiviteterne på internettet i forbindelse med efterårets valg på nærmeste hold. Han konkluderer:

– Hovederfaringen er, at der var en massiv udvidelse af brugen sammenlignet med valget i 1997. Det ser dog ud til, at det er de i forvejen mest politisk aktive, der også er aktive på nettet. Internettet blev primært brugt til at finde information og i udpræget grad brugt som kildemateriale for journalister. Dermed er det nødvendigt for alle kandidater at være til stede på nettet.

Ifølge Finnemann var det så som så med den direkte debataktivitet på nettet. Der var spredte forsøg på chat, debat og lignende, men det er som informationskanal og ikke som debatkanal, nettet har haft sit gennembrud, mener han.

Knudepunkter

Under valgkampen dannede der sig meget hurtigt centrale hjemmesider, der fungerede som knudepunkter for nettrafikken i de enkelte regioner og nationalt.

– Der var en tydelig konkurrence mellem regionale medier som TV 2, DR, aviser og offentlige tiltag om at definere sig som knudepunkt for valgaktiviteterne på nettet. Jeg tror, denne tendens vil forstærkes yderligere de kommende år. Den, der skaffer det bedste netværk og leverer det bedste indhold, vinder og får en form for portalfunktion, siger Finnemann. Han mener også, det er vigtigt, at man tænker netindsatsen ind i den samlede mediestrategi.

– Oplysninger om hjemmesiden skal i brochurer, radio og tv. Det er et helt afgørende parameter for succes, at man får det til at trænge over i de andre medier, understreger Niels Ole Finnemann.

Konventionelle kommuner og amter

Amter og kommuner havde med få undtagelser ikke held med at få centrale roller i den digitale debat.

– Forklaringen ligger i, at de kommunale og amtslige administrationer er låst fast i deres traditionelle rolle i forhold til regler og traditioner. Når de officielle amtslige og kommunale hjemmesider så godt som ingen rolle spillede, så er det fordi, de holder sig til konventionerne, siger Finnemann.

Hvis kommuner og amter skal blive centrale aktører, så skal de ud over at levere formelle oplysninger også turde formidle indhold og debat fra valgkampen, for det er det, folk er interesserede i, mener han, og understreger, at de officielle hjemmesider helt klart har et potentiale for at blive centrale aktører.

– Men det kræver en holdningsændring og en helhjertet satsning, pointerer han.

Direkte demokrati

Marcus Schmidt, lektor på Syddansk Universitet, er kendt for at ville indføre et mere direkte demokrati med internettet som centralt instrument. Han ser netværksteknologien som en oplagt mulighed for at styrke den demokratiske dialog og i langt højere grad inddrage borgerne direkte i den politiske beslutningsproces gennem et væld af afstemninger.

– Man skal satse alt på at inddrage borgerne i det politiske. Jeg mener, at brugen af informationsteknologi bør institutionaliseres igennem et storstilet dialogprojekt sat i gang af det offentlige. Vi har med internettet en unik mulighed for at engagere folk politisk, men det indebærer en omstilling, der kræver store ressourcer og stor vilje, siger han.

Han mener, at specielt på lokalt plan er det oplagt at lave forsøg med en sådan dialog, da mange lokale sager har en karakter, hvor man sagtens kan lade borgerne være en del af beslutningsprocessen.

– Det er en undervurdering af borgerne at tro, at de ikke kan deltage i de politiske beslutningsprocesser, og det er ikke mindst en manglende respekt for demokratiet, siger han.

Niels Ole Finnemann er knap så optimistisk. Han ser ikke flere afstemninger som en styrkelse af demokratiet, og han er meget skeptisk over for at bruge nettet storstilet i landspolitisk sammenhæng.

– Direkte afstemninger er farlige for demokratiet, fordi sagerne er så komplekse, at det kræver mere, end fuldtidsarbejdende mennesker kan overkomme at sætte sig ind i, siger han. Han frygter, at afstemningerne fører til mere refleks end refleksion.

– Uden en ordentlig debat er der ikke et fundament for afstemninger, siger Finnemann.

Styrk de eksisterende netværk

For ham ligger styrkelsen af demokratiet i en forbedring af den demokratiske dialog borgerne imellem og mellem borgere og politikere. Han ser først og fremmest et uudnyttet potentiale i internettet i forhold til partierne og hele foreningsdanmark.

– Partierne kunne opnå en meget intensiv kontakt med deres medlemmer. Internettet har et stort ubenyttet potentiale for at styrke eksisterende netværk. De steder, hvor der er netværk, er internettet en unik mulighed for at gøre dem stærkere og dermed udnytte dem bedre.

Lokalpolitisk er der positive perspektiver i at inddrage borgerne i den politiske beslutningsproces.

– På regionalt plan kan man bruge internettet som en tilkobling til det etablerede system. Det er oplagt at lave høringer og lade folk stille spørgsmål til konkrete sager. Man skal være indstillet på, at det kræver sekretariatsressourcer. Giver man sig først i kast med sådanne tiltag, skal man også tage borgerne seriøst.

FAKTABOKS

Nyttig læsning:

Wilhelm, Anthony: *Democracy in the digital age*

Slevin, James: *The Internet and Society*

Dahlberg, Lincoln (2001): *Extending the public sphere through cyberspace: The case of the Minnesota E-Democracy*. Kan hentes på:
http://www.firstmonday.dk/issues/issue6_3/dahlberg/

Winner, Langdon (1997): *Cyberlibertarian Myths and the Prospects for Community*. Kan hentes på:
<http://www.rpi.edu/~winner/cyberlib2.html>

Forsøg på cyberdemocracy:

Minnesota e-democracy:
<http://www.e-democracy.org/>

Alt om offentlige tiltag på nettet i England:
<http://www.ukonline.gov.uk>

Andre engelske links på området:
<http://www.e-envoy.gov.uk/otherlinks.htm>

Kommunerne kunne eksempelvis drage borgerne tættere ind i egne beslutningsprocesser gennem seriøse debatfora og folkehøringer på internettet. Det er ikke masserne, man vil tiltrække – det er utopisk. Det er stadig eliten, der har adgang og har ressourcerne til at bruge nettet til så komplekse ting, pointerer Niels Ole Finnemann.

2. Et museklik fra vælgerne

Vælgerne er kun et museklik væk, lader til at have været kandidaternes filosofi ved amts- og kommunal-valget 2001, hvis man måler ud fra de kræfter, kandidaterne lagde i deres personlige hjemmesider. Museklikket er dog ofte en uoverkommelig barriere. Det er nemlig ikke nok at have en hjemmeside. Man skal også have vælgerne derind.

AF ESPEN MEYER HØJLUND, BITCONOMY.DK

Valget i november 2001 var et gennembrud for kandidaters brug af personlige hjemmesider. Før og under valgkampen voksede en underskov af personlige hjemmesider frem af vidt forskellig karakter og kvalitet. Man kunne finde alt fra den hjemmestrikede model med et billede og 10 linjer om kandidaten til en omfattende hjemmeside med spil, video, konkurrencer og andre mere eller mindre opfindsomme påfund med det ene formål at trække folk til. Kandidaternes øgede brug af nettet indikerer en decentralisering af den politiske kommunikation.

Ganske få hjemmesider blev set af mange og en stor del forsvandt i mængden. Konklusionen på valget er, at den nye udfordring med internettet ikke er at få adgang til mediet, men at få vælgerne til at komme til mediet. Det vigtigste er at være realistisk i forhold til den personlige hjemmesides potentiale – altså hvad den personlige hjemmeside kan og ikke kan. – Jeg føler selv, jeg havde en udmærket hjemmeside,

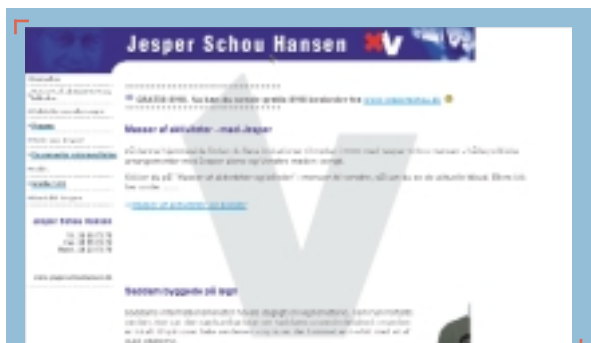

Morten Østergaard: <http://www.xmorten.dk/>
Medlem af amtsrådet i Århus Amt for det Radikale Venstre.
Besøgende: Under 1000 i løbet af valgkampen.
Vil udbygge sin brug af nettet og bruge siden i sin daglige politiske kommunikation med både bagland og borgerne i almindelighed – også mellem valgene.

men jeg blev overrasket over, hvor svært det er at få folk derind, fortæller Morten Østergaard, der blev valgt ind i Århus Amtsråd for det Radikale Venstre.

Information og kontakt

Jesper Schou Hansen, der er nyvalgt medlem af Borgerrepræsentationen i København for Venstre, er ikke i tvivl om, hvad vælgerne vil have på politikernes hjemmesider.

Jesper Schou Hansen: www.jesperschouhansen.dk
 Medlem af borgerrepræsentationen i København for Venstre.

Besøgende: Ikke præcist tal, men lå på top ti over kandidaters personlige hjemmesider.

Ser nettet som glimrende markedsføringsmedie – hvis man gør det ordentligt. Ingen hjemmeside er ifølge Schou Hansen bedre kommunikation end en dårlig hjemmeside.

– De vil have målrettet information og kontaktoplysninger. Det primære for mig var at kunne give vælgere masser af baggrundsinformation. På min hjemmeside kunne de gå i dybden med mine mærkesager, og de ting der kun er plads til at beskrive i overskrifter i det trykte materiale.

Hjemmesiden var også en mulighed for at lære mig at kende som person, forklarer han.

Kandidaterne, der er interviewet til denne artikel, havde vidt forskellige strategier for deres hjemme-

sider. Men de er enige om i hvert fald én ting: Nettet er på flere niveauer en unik mulighed for at komme i kontakt med vælgerne, som dermed kan få et meget personligt og individuelt indtryk af deres kandidat. Og nettet er et glimrende redskab til at komme i direkte dialog med borgerne. Kandidaterne oplevede i høj grad under valget, at vælgere stillede spørgsmål via mail.

– Jeg fik mange mails undervejs, og jeg prioriterede det højt at give hurtige og præcise svar. Det er så omkostningsfrit at skrive en mail, og det er en kæmpe fordel, siger Morten Østergaard.

Han fremhæver, at det er vigtigt for politikere at have en god dialog både med deres bagland og med borgerne, og den funktion er internettet perfekt til at udfylde.

– Man skal være villig til at svare hurtigt og bruge tid på det. Og det er min pligt som politiker at tage mig tid til borgernes henvendelser. Det er et positivt problem, hvis politikerne bliver bombarderet med henvendelser. Vi skal indstille os på borgernes kommunikationsbehov ikke omvendt, siger Morten Østergaard.

Jungletrommer på nettet

For kandidaterne er den personlige hjemmeside et godt redskab til at informere på et mere detaljeret niveau. Her kan de tilbyde den information, der ikke er plads til i partiernes brede pakked løsninger – tilmed for relativt lave omkostninger.

Det er **KUN** politikken, der skal ses!!!

Se mere på www.Signe-Friis.dk

Kandidat for Venstre til amtsrådet i Nordjylland, samt byrådet i Aalborg

Signe Friis: <http://www.signe-friis.dk/>

Medlem af Aalborg byråd samt amtsrådet i Nordjyllands Amt for Venstre.

Besøgende: Ca. 120.000 og dermed topscorer ved årets valg.

Vidste, at hun måtte tænke utraditionelt som ny og ukendt kandidat og så internettet som glimrende platform for en gimmick, der kunne give masser af opmærksomhed.

Nettet udmærker sig ved, at det både er nemt at producere og distribuere indhold. Det bliver først svært, når man skal skabe trafik på hjemmesiden – og det kan hurtigt blive dyrt. Tommelfingerreglen siger, at det er nemt at blive synlig, men svært at blive set.

Ingen regler uden undtagelser og ingen undtagelser uden kreativitet. Den unge venstrekandidat til byrådet i Aalborg og amtsrådet i Nordjyllands Amt, Signe Friis, formåede nemlig for ganske få midler at skaffe sig enorm opmærksomhed gennem nettet. Og uden at sige for meget, så er det sandsynligt, at indsatsen på internettet har del i æren for Signe Friis' flotte valg. Nøglen til succesen var et digitalt postkort på hjemmesiden af hende selv kun iført et par målmandshandsker.

I løbet af kort tid var hun tophistorie i alle landets medier, og historien nåede til så fjerne egne som Brasilien og Chile. Og i Der Spiegel Online stod hun side ved side med Jörg Haider og den tyske finansminister Hans Eichel. Når først jungletrommerne lyder på nettet, går det stærkt.

Signe Friis var et ubeskrevet blad i politisk sammenhæng uden de store kampagnemidler. Gennem en lille – og praktisk talt gratis – gimmick fik hun omtale i alle landsdækkende medier, og fik ifølge hende selv trukket 120.000 unikke besøgende ind på sitet i løbet af valgkampen. Det er højst sandsynligt flere besøgende end resten af landets kandidater til amts- og kommunalvalg havde tilsammen.

– Tanken bag postkortet var at lave noget anderledes, der ville vække lidt opsigt og dermed trække folk

til sitet. Jeg havde regnet med, at der kom lidt i den lokale avis heroppe. Vi havde aldrig regnet med den reaktion, det fik. Det sjove er, at min statistik viser, at dem, der kom på grund af billedet, også læste om mine holdninger og min person. Brugerne gik gennemsnitligt ind på fem undersider og var 20 sekunder på hver. Det viser, at min gimmick var med til at få folk til at læse om min politik, så på den måde opnåede jeg det, jeg ville, siger Signe Friis.

Uanset, hvor man mener grænserne går for midlerne i politisk kommunikation, viser dette eksempel, at man belønnes for at tænke utraditionelt.

Tænk lokalt

Signe Friis' succes er dog en undtagelse, og for politikerne er det vigtigt at holde sig for øje, at den personlige hjemmeside ikke er et massemedie, men en mulighed for at servicere særligt interesserede. Politikerne skal være realistiske i forhold til de mål, de sætter sig for deres hjemmesider.

Der har været en tendens til at fokusere på nettets globale altomfavnende karakter, men erfaringerne fra flere og flere er, at nettet lige så godt kan være lokalt som globalt.

– Vi vurderede nøje, hvad der var realistisk, inden vi lavede hjemmesiden. Derfor valgte vi for eksempel ikke at lave et egentligt debatforum. En enkelt kandidat kan ikke skabe nok trafik til, at det vil kunne skabe en ordentlig debat, siger Jesper Schou Hansen.

Det giver Niels Brügger ham ret i. Niels Brügger er lektor på medievidenskab ved Aarhus Universitet og har i forbindelse med et forskningsprojekt fulgt valget på nettet.

– Internettet fungerede utroligt godt som kanal for baggrundsinformation, mens det var så som så med debatten. Det er helt klart meget svært at trække debatterne op til noget, der virkelig batter. De steder, hvor der har været en vellykket debataktivitet på nettet, er der, hvor der har været gode centrale hjemmesider til at trække det op. Det drejer sig fx om Odder Bynet og Nordpol.dk. De centrale hjemmesider får en masse trafik og fungerer som portaler for mindre sider, siger Niels Brügger.

Et spind af politisk aktivitet

Læringen for kandidaterne er, at personlige hjemmesider er vigtige og tjener et formål, men at de ikke kan stå alene. Politikerne skal stadig kommunikere ad de traditionelle kanaler, og i forhold til digital kommunikation synes nøgleordet at være, hvor borgeren er. Kandidaters hjemmesider er nichesider, der lever i kraft af, at de er synlige andre steder. En mulig måde at udnytte de personlige hjemmesider på er at gøre dem til en del af større offentlige portaler, der kan blive knudepunkter for politisk aktivitet på nettet. I takt med at den politiske debat vinder frem på internettet, vil de personlige sider få en væsentlig større synlighed, og de vil gøre det, de er gode til: Formidle supplerende oplysninger om individet bag siden til den særligt interesserede og skabe kontakt mellem borgeren og den enkelte politiker.

Den personlige hjemmesides styrke:

Beskrivelse af mærkesager, personen bag politikerens, kontaktoplysninger, små gimmicks som spil, holdningstests, quickpolls etc.

– Debatfora, chat

3. Vidensdeling er vejen til succes

I forbindelse med amtsrådsvalget 2001 etablerede Amtsrådsforeningen et projekt med titlen Valgsiloen. Det var et forsøg på at skabe vidensdeling mellem landets amter. Og erfaringerne viser, at det på en og samme tid godt kan lade sig gøre at centralisere indholdsproduktionen og præsentere det decentralt, uden at det går ud over kvaliteten.

AF ESPEN MEYER HØJLUND, BITCONOMY.DK

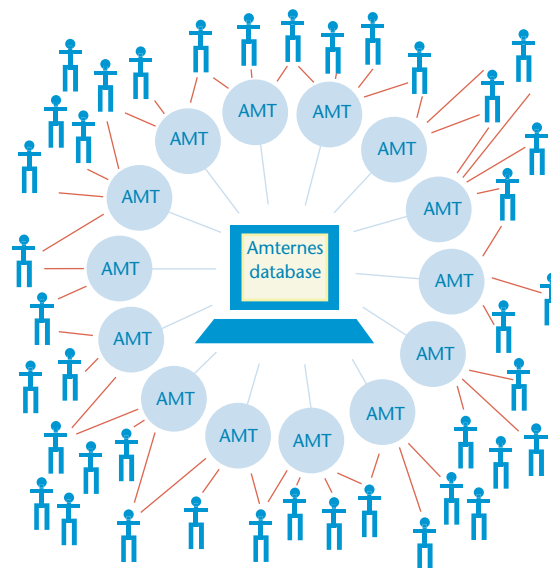
– I stedet for at hvert enkelt amt sidder og producerer en masse indhold, som er praktisk talt identisk med naboamtets, kan man lige så godt producere det én gang for alle og dele det. Det siger David Aurvig, der er internetkoordinator i Amtsrådsforeningen. Han fortæller, at Valgsiloen var et led i udviklingen mod mere sammenhængende systemer i det offentlige.

Gør arbejdet én gang

Valg er et godt eksempel på situationer, hvor der er behov for masser af information, der enten er fælles eller har relevans for alle amterne. Amtsrådsforeningen havde mange ideer om, hvad man kunne gøre. Overvejelserne mandede ud i, at man tilbød en løsning, der kombinerede styrkerne i central koordinering og lagring med fordelene ved decentral præsentation.

– Det var vigtigt at have samlede indgange, men stadig med det regionale i højsædet. Folk går jo til deres

eget amt, når de søger information. Indfaldsvinklen til Valgsiloen var derfor at samle relevant materiale centralt og derefter levere det regionalt og pakket ind, som det enkelte amt ønskede det, siger David Aurvig. Grundtanken er, at der skal masser af indhold til for at gøre et site interessant for borgerne, og det er en tung opgave at løfte for det enkelte amt. Derudover er der ingen grund til at gøre arbejdet to gange.

Der blev etableret en fælles server. Amtsrådsforeningen udformede det meste af det faste materiale, som går på tværs af alle amterne. De producerede også en blå bog til præsentation af alle landets amtsråds-kandidater. De enkelte amter havde så ansvaret for at

indlægge profilerne, som både indgik i Amtsrådsforeningens valgsite amtsvalg2001.dk og på de enkelte amters hjemmesider. Amterne leverede desuden dele af det dynamiske indhold som nyheder, temaartikler og så videre.

Hvert amt kunne abonnere på de kategorier, det fandt relevant. Rent praktisk skete det ved, at webmasteren placerede en simpel kode på amtets hjemmeside, der angav, hvilket indhold fra fællesserveren der skulle præsenteres. Kategorierne, man abonnerede på, blev herefter opdateret automatisk, når der kom nyt materiale, og når koden først var integreret, skulle webmasteren ikke røre en finger. Nyt indhold og opdateringer fandt selv vej til hjemmesiden.

Væk fra skyttegravsmentaliteten

– Man skal ikke kun tænke sin egen hjemmeside som indgang. Det er vigtigt at skabe sammenhænge mellem forskellige datakilder. Og det er også vigtigt, at de enkelte institutioner ikke graver sig ned bag ved egne domæner og tror, at brugerne automatisk kommer til dem, bare indholdet er o.k. Skal man lave effektiv webkommunikation, skal man både udbrede eget og trække på andres indhold. Det handler om at tænke sin kommunikation som en strategisk ressource. Vi skal være der, hvor borgeren er, i stedet for at få borgeren til at være, hvor vi er, forklarer David Aurvig.

Det kræver en holdningsændring hos mange webredaktører. Det er nemlig svært ikke at skele kraftigt til trafiktallene, og ikke alle har lyst til at dele ud af den dyrt producerede viden.

– Vores vigtigste succesfaktor var, at vores netværk var villig til at optage ideen. Alle kunne se, at det virkede, og at alle 14 amter fik en merværdi ud af at deltage i vidensdelingen, så det var ikke noget problem. Det styrker det enkelte site og alle sites på en gang, pointerer David Aurvig.

Webansvarlig i Københavns Amt, Line Jakobsen – en af brugerne af Valgsiloen – er begejstret.

– Jeg vil faktisk sige, at hele projektet var forbilledligt for alle fællesoffentlige initiativer. Det er fantastisk at arbejde på tværs på alle niveauer. Det er projektet – det er sådan, man gør det. Det har været forrygende at se, at det virkede, og derfor er alle de fine ideer ikke bare illusoriske, siger hun.

Fælles forventninger

Erfaringen fra projektet er, at mulighederne for at dele sin viden overskyggede ulemperne ved at afgive sit materiale. Fordelen er, at budskabet når modtageren. Hvor det sker, er sekundært. Afgivelsen af eget materiale er ikke et enten eller for de webansvarlige. Valgsiloen viser, at man godt både kan skabe sit eget samtidig med, at man kommer ud mange andre steder. Når ens materiale ligger andre steder, giver det en langt højere eksponering. Man trækker dermed flere brugere til sit eget site.

– Det er klart, at der ikke må mangle incitament for at deltage. Det skal være simpelt, og alle skal have glæde af det. Vi sørgede for at have forberedt en del materiale, og vi havde lavet det sådan, at amterne kunne komme i gang for ganske få ressourcer. Vi

holdt en række informationsmøder med informationschefer og juridisk engagerede, og vi har i hele processen været i tæt kontakt med amternes webansvarlige. Det har gjort projektet til en succes, siger David Aurvig.

Faren ved fælles projekter med mange bidragsydere og aftagere er, at indholdet ikke stemmer overens med de enkelte aftageres forventninger. Det har Valgsiloen dog været forskånet for.

– Det er helt klart nødvendigt, at der er centrale tovholdere på et projekt som dette. Man skal styre, motivere og kvalitetssikre – ellers ebber det ud. Desuden skal det være muligt lave individuel tilpasning for den, der bruger det, siger David Aurvig.

Nye løsninger efter samme model

Valgsiloen er ikke kun tænkt som et valgprojekt. Teknologien og tankegangen skulle gerne udbygges til lignende projekter for amterne. David Aurvig ser mange muligheder i konceptet og fortæller, at amterne allerede er begyndt at udveksle stillingsopslag efter samme princip – i første omgang på sundhedsområdet. Line Jakobsen er enig.

– Jeg tænker det her koncept helt ned på institutionsplan – altså de enkelte skoler og døgninstitutioner. Jeg kan forestille mig, at man efter samme model kan give de enkelte institutioner et gevaldigt løft ved at tilbyde dem materiale, der ligger lysår fra det, de selv har ressourcer til at producere, siger hun.

David Aurvig kalder Valgsiloen første skridt ind i fremtidens vidensdeling.

– Konceptet bag Valgsiloen er på en gang både central og decentral. Viden opsamles lokalt, lagres centralt, for igen at blive præsenteret lokalt. Vi har med valgsiloen taget forsmag på noget, der i fremtiden utvivlsomt vil blive udbredt i mange sammenhænge. Vi skal væk fra konkurrencetanken og i stedet fokusere på de synergieffekter, der opstår, når man har tilgang til masser af information. Man giver en lille smule, og til gengæld får man en masse igen, siger David Aurvig.

FAKTABOKS

4 råd om valg på nettet

- ▶ Skab sammenhæng og synergi:
Gem ikke informationerne væk, men eksponer dem bredt og sørg for sammenhæng.
- ▶ Udfyld pauserne:
Et amts- eller kommunalvalg har få indholdsmæssige højdepunkter. Bevar dynamikken mellem højdepunkterne.
- ▶ Afvej formelle og informationsmæssige hensyn:
Timing er afgørende. Forbered højdepunkterne og kommuniker målrettet.
- ▶ Fokuser indsatsen:
Automatiser formidlingen af trivielle informationer og koncentrer indsatsen om det særlige.

4. Oppe på kommunen – et tema om amtet, kommunen og dig

»Oppe på kommunen« er et projekt, der skal lære unge om demokratiets muligheder. Bag projektet står DR Undervisning og DR Næstved med støtte fra Amtrådsforeningen og KL. Projektet udmærker sig ved at blande forskellige medier og formidlingsformer og er blevet godt modtaget på skolerne.

AF BO JUNI, BITCONOMY.DK

Internettet rummer store potentialer for læring, dialog og formidling. Internettet er også særdeles velegnet til at præsentere baggrundsviden og dybde på en overskuelig måde. Det var der enighed om, da man i sommeren 2001 på DR i Næstved – også kaldet Regionalen – diskuterede, hvad internettet egentlig kan bruges til. I forlængelse af diskussionen opstod en idé om, at man ville etablere et e-learningforløb om demokrati rettet mod førstegangsvælgerne.

Et andet sted i Danmarks Radio, i DR Undervisning, var man i gang med at producere en række tv-udsendelser under titlen »Brug demokratiet«. Regionalen og DR blev enige om at lave fælles fodslag, og resultatet blev et ambitiøst projekt, hvor radio, tv og internet blev tænkt sammen i et forløb, der skulle inspirere og informere førstegangsvælgerne om lokaldemokratiets muligheder. Projektet, der blev døbt »Oppe på kommunen«, kunne desuden integreres i undervisningen

i folkeskolens ældste klasser og i samfundsfagstimerne på ungdomsuddannelserne. Det blev støttet økonomisk af Amtrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og Undervisningsministeriet.

Unge har ikke øje for demokratiet

Begejstringen for demokratiet hos helt unge vælgere er ofte til at overse. Kigger man for eksempel på stemmeprocenten, er der god grund til slette miner. Indenrigsministeriet udarbejder ingen præcis statistik på området, da det efter hvert valg vil kræve en meget omfattende manuelkodning af borgernes stemmesedler.

Eneste danske statistik på området findes i publikationen »Hvem stemmer – hvem stemmer ikke?«, der er udarbejdet i forbindelse med magtudredningen. Publikationen er baseret på en kodning af samtlige stemmer i Århus og Københavns Amter efter amts- og kommunalvalget i 1997. Professor dr. scient.pol. Lise Tøgeby, der er medforfatter af publikationen, oplyser, at stemmeprocenten for de 18-24-årige i Århus Amt, der normalt svarer til landsgennemsnittet, er på 63 procent. Det er væsentlig under den samlede stemmeprocent, der er på 72 procent.

Kigger man på de unge i Københavns Amt er situationen endnu værre. Kun 54 procent af de unge vælgere finder her vej til stemmeurnerne, når der er lokalvalg. Og det er forsvindende lidt i et land, der er stolt over sit demokrati.

Godt forløb

Journalist Jane Kofod på Regionalen i Næstved har stået for ideen og tilrettelæggelsen, og hun er stolt af processen.

– Projektet med at samtænke radio, tv og internet har været en succes. Vi rykkede meget hurtigt. Efter sommerferien gik vi i gang, og vi producerede det hele på halvanden måned og var klar en måned før valget sidste år, fortæller hun.

For at sikre, at pædagogikken var i orden, blev der fra starten nedsat en baggrundsgruppe med repræsentation fra gymnasierne og folkeskolerne, som DR's medarbejdere løbende kunne sparre med. Og det samarbejde har ifølge Jane Kofod fungeret upåklageligt.

– Lærerne er bedre til det pædagogiske, og vi er glade for, at vi involverede dem så tidligt i processen. Der findes alt for mange hjemmesider, der er flotte og smarte, men ikke har prioriteret fagligheden højt nok. Og det er synd, for vores erfaring er, at det faktisk er ret ligetil at skabe den nødvendige pingpong imellem os og lærerne, siger hun.

Steffen Bruun Christensen, der er underviser i samfundsfag på Frederikshavn Gymnasium og formand for samfundsfaglærerne, var med i baggrundsgruppen og er enig i, at samarbejdet fungerede godt.

– Vi blev taget med på råd, og det var rart, at DR var lydhøre over for vores ønsker og erfaringer, siger han.

Sideløbende blev der lavet PR-arbejde, hvor relevante medier blev kontaktet, og der blev distribueret brochurer om projektet for at forberede og informere lærerne. Det skete dels gennem faglige sammenslutninger og gennem Undervisningsministeriets distributionslister. Lærerne kunne desuden tilmelde sig et nyhedsbrev, hvor de løbende blev informeret om udviklingen af sitet og mulighederne i undervisningen.

Samtænkning gav succes

DR Undervisning har en lovbestemt forpligtelse til at oplyse og undervise, og da der skulle være amts- og kommunalvalg var det en meget naturlig prioritering.

– Blandt førstegangsvælgerne er der en meget lav valgdeltagelse, og vi tænkte, det kunne hænge sammen med, at de unge ikke ved, hvad man egentlig laver på en kommune eller i et amt. Så det var

formålet med vores engagement. Programmerne skulle give de unge svar på, hvordan demokratiet fungerer, hvordan man kommer i kontakt med det offentlige, og hvordan man får sine forslag frem, siger Christian Holtet, der er redaktør på DR Undervisning.

Det blev til fire udsendelser, der blev bygget op som cases om unge, der bruger demokratiet. Det drejer sig om brugen af ungdomsråd, etablering af et ungdomshus, trafikplanlægning og sexvejledning. Udsendelserne blev sendt på DR og er samlet blevet set af en million seere i alt. Udsendelserne er også distribueret på video i 2.500 eksemplarer til folkeskoler og ungdomsuddannelser, der kan bruge dem i undervisningen. Desuden er de tilgængelige på Oppe-på-kommunens hjemmeside.

På hjemmesiden er der gjort brug af radio, baggrundsartikler, nyheder og interaktive formidlingsformer. Det hele er tænkt sammen, så de forskellige medier supplerer hinanden frem for at overlappe hinanden.

– Samtænkningen har været en succes. Mange lærere har været glade for videoerne, fordi de har fået noget fysisk i hånden, som de er vant til at bruge. Efterfølgende har de kunnet supplere med de muligheder, der var på hjemmesiden, fortæller Jane Kofod.

Baggrundsviden hitter

Jane Kofod ønsker ikke at oplyse hjemmesidens trafiktal, men fortæller, at især baggrundsinformationen er velbesøgt. Ud over baggrundsartikler har eleverne her kunnet se en animeret gennemgang af

en beslutningsproces om etableringen af skaterbane og deltagte i en interaktiv quiz.

Oppe på kommunen - Tour de beslutningsproces - Hæftepage 6

Syv unge vil gerne have en skaterbane i kommunen og sender et forslag til kommunen.

Oppe på kommunen - Tour de beslutningsproces - Hæftepage 6

På du det hele med? Tag Touren forfra eller klik på et af ledene herunder.

FORVALTNING ØKONOMIUDVALGET

Kultur- og fritidsudvalget Byrådet

Forby Skak & Løb

DR havde succes med animeret formidling af beslutningsprocessen i en kommune. De unge kunne klikke sig igennem en såkaldt tour de beslutningsproces, der illustrerede, hvordan et forslag om at bygge en skaterbane blev behandlet.

Ifølge Jane Kofod er et andet vigtigt parameter, at indholdet på hjemmesiden og videoerne kunne bruges fleksibelt af lærere og elever. Enten kunne man køre hele forløbet igennem, eller også udvælge de delelementer, der passede ind i undervisningen.

Steffen Bruun Christensen er enig i, at fleksibiliteten har stor betydning. Selv har han brugt den ene af videoerne i sine klasser og i øvrigt gjort brug af de digitale muligheder og af traditionel undervisning. I kraft af sin formandspost i Samfundsfagslærerforeningen har han også haft føling med projektet på landsplan.

– Man må sige, at det har været en stor succes. De tilbagemeldinger, jeg har fået i foreningen, giver et fingerpeg om, at det har været brugt rigtig meget på landets gymnasier, siger han.

Han mener dog, at folkeskoler og gymnasier som målgrupper skulle være adskilt.

Debatten floppede

Selv om der er mange gode elementer i »Oppe på kommunen«, så var der en ting, der ikke fungerede. Debatten og vidensudvekslingen kom ikke i gang, og besøgende på hjemmesidens debatfora efterlades med et indtryk af at stå i et tomt forsamlingshus.

Eleverne har haft mulighed for at offentliggøre artikler og opgaver på hjemmesiden. Den mulighed er stort set heller ikke blevet brugt. Kun tre korte artikler er det blevet til i alt, og det er mildest talt skuffende.

– Det er meget svært at skabe debat på nettet. Jeg tror, mange lærere har skønnet, at debatten skulle foregå analogt i klasserne. Når vi alligevel valgte at tilbyde muligheden, var det for, at den enkelte klasse skulle kunne debattere med andre klasser, hvis den ønskede det, fortæller Jane Kofod.

Christian Holtet mener, at interaktionen med brugerne stadig er i sin vorden.

– Vi vil gerne opdrage brugerne til at debattere. Vi ved godt, at det er et fåtal, der vil bruge det. Men på længere sigt vil det blive mere intensivt, siger han.

På Frederikshavn Gymnasium har Steffen Bruun Christensen lidt røde ører. Fra sine elever ligger han – som så mange andre – inde med en række opgaver, der i princippet kunne være publiceret på hjemmesiden, men ikke blev det.

–Det var meningen, at elevernes opgaver skulle stå på siden. Men det er en af de ting, der nemt smutter, når man er færdig med undervisningsforløbet, og valget er overstået, undskylder han.

Lignende forklaringer kan man få hos mange andre lærere på landets skoler. På spørgsmålet om, hvad man kan gøre ved det, siger Steffen Bruun Christensen:

– En konkurrence, hvor præmien eksempelvis var en klasseudflugt til DR, kunne have øget incitamentet til at bidrage med artikler på hjemmesiden.

FAKTABOKS

Hvem stemmer – og hvem stemmer ikke?

af Jørgen Elklit, Birgit Møller, Palle Svensson
og Lise Togeby

Århus: Magtudredningen, 2000

88 sider, kr. 95

Publikationen rapporterer den første større undersøgelse i næsten 50 år af valgdeltagelsen i Danmark. Undersøgelsen omfatter knap 630.000 personer, der alle havde valget til kommunalvalgene i 1997 i Københavns og Århus Kommuner.

Links:

Oppe-på-kommunens hjemmeside

<http://dr.dk/kommunen>

5. Nordpol.dk

– demokratisk debat på internettet

Nordpol.dk er et af de mest vellykkede politiske debatinitiativer herhjemme. Faktisk er det en af de eneste hjemmesider, hvor det er lykkedes at skabe reel debat og dialog mellem borgere og politikere om lokalpolitiske emner op til valget i november 2001.

AF BO JUNI, BITCONOMY.DK

Når politikerne skal ud til borgerne med deres budskab, kan det ske ad flere kanaler. De kan stille sig på byens gågade og dele valgbrochurer ud. De kan deltage i debatarrangementer. De kan holde foredrag på skoler og plejehjem osv.

En af kanalerne skiller sig dog ud fra de andre, og det er pressen. De politikere, der forstår at pleje deres relationer til journalister og i øvrigt begår sig godt på en tv-skærm, er alt andet lige bedre stillet, når det handler om at nå ud til vælgerne med sit budskab.

I forhold til demokratiet kan det dog have nogle negative konsekvenser. Er det ikke rimeligt at hævde, at de demokratiske idealer falmer, når det er journalisterne, der sætter dagsordenen og ikke politikerne og vælgerne? Det er der mange, der mener.

Der er også mange, der har udråbt internettet som løsningen på dette problem. For internettet udmær-

ker sig ved, at dialogen mellem borger og politiker kan ske direkte, og uden at informationer i begge retninger filtreres, bearbejdes og fortolkes af journalister på jagt efter den gode historie. Mange af de forsøg, der har været gjort, er imidlertid slået fejl, og det har vist sig at være mere end svært at etablere web-platforme for debat og dialog.

Nordpol.dk viser potentialet

De mange fejlslagne forsøg er dog ikke ensbetydende med, at man skal afskrive det nye medies styrke på området. For det kan lade sig gøre. Det er det nordjyske initiativ Nordpol.dk et rigtig godt eksempel på. I månederne op til amtsrådsvalget i Nordjyllands Amt blev der forfattet ikke mindre end 450 indlæg fra borgere og politikere med mod på den digitale dialog, og i alt blev siden besøgt 23.000 gange. Dermed er Nordpol.dk det mest succesfulde digitale demokratiinitiativ indtil videre, og hjemmesiden blev også belønnet af Bedst på Nettet – et initiativ, der vurderer offentlige hjemmesider – med specialprisen, som gives til en offentlig hjemmeside, der på den bedste måde repræsenterer ny og utraditionelt tænkning.

Kirsten Rosted, der er ansat i Nordjyllands Amt og web-redaktør på Nordpol, er glad for prisen og i øvrigt for succesen med Nordpol.dk.

– Vi har været positivt overraskede over, at der var meget gang i debatten. Vi havde håbet på 200 indlæg, så vi er meget tilfredse, siger hun.

Succes kræver forberedelse

Lanceringen af Nordpol.dk er sket efter grundige forberedelser. Kirsten Rosted fortæller:

– Allerede i starten af 2001 havde vi den første workshop med vores leverandør KMD (Kommunedata). I uge 9 blev projektet godkendt af vores styregruppe, og straks efter gik vi i gang med fokusgruppemøder med borgere, politikere og førstegangsvælgere. I uge 21 blev der foretaget en brugertest af en prototype af hjemmesiden, og i uge 23 blev der holdt møde med pressen om samarbejdsmuligheder. Politikerne blev også involveret via et debattmøde om demokratiet under forandring, og der blev holdt møder med ungdomspolitikere, hvor der blev lavet aftaler om at chatte med førstegangsvælgerne.

– Lanceringen skete i uge 37, og samtidig med, at portalen slog de virtuelle døre, op blev der iværksat en intens markedsføringskampagne, der skulle skabe

interesse om amtsrådsvalget i al almindelighed. Ingen i målgruppen burde være i tvivl om vores eksistens. Hjemmesiden har været meget omtalt. Vi har reklameret i TV2/Nord. Vi har lavet radioslots, biografspots og busreklamer. Desuden har vi brugt amtets egne medier, så man kan sige, at vi virkelig har gjort vores benarbejde, siger Kirsten Rosted.

Desuden oplyser hun, at der til politikerne var knyttet en mailservice til debatten, så amtsråds-kandidaterne hver dag fik besked om, hvor mange indlæg der var kommet.

Balance mellem åbenhed og styring

Noget af det værste, der kan ske i et debatrum på internettet, er, at der ikke sker noget. For er der ikke sket noget i lang tid, så er der ingen, der har lyst til at forfatte indlæg, og de besøgende kommer helt sikkert ikke igen. Derfor er det vigtigt, at der løbende sker noget. Omvendt kan det være u hensigtsmæssigt at forsøge at styre debatten, da hjemmesiden så fungerer på samme måde som pressen.

– På fokusgruppemøderne fandt vi ud af, at såvel borgere som politikere ønskede en åben og ustyret debat. Så vi lagde kræfterne i starten og gjorde en indsats for at få politikere og interesseorganisationer til at forfatte indlæg, så der var noget at starte med. Men derefter har det kørt helt uhjulpel, pointerer Kirsten Rosted.

Lokal trafikpolitik er et omdiskuteret emne de fleste steder. Og det var da også et trafikpolitisk emne, der løb med sejren som det mest diskuterede på Nordpol.

– Vi havde en meget succesfuld debat om den tredje Limfjordsforbindelse, og den fik virkelig folk til tasterne. Derudover har debatterne fordelt sig nogenlunde ligeligt over de andre emner, fortæller hun.

Ikke alt var en succes

Mens der var succes med debatten, så gik det knap så godt med chatten. Til at starte med var der nemlig kun få andre ud over fire ungdomspolitikere, der chattede med.

– Det fik os til at køre nogle radiospots, hvor vi reklamerede for chatten, og det betød, at der kom flere brugere, men også, at der kom useriøse indlæg. Derfor var vi var nødt til at smide nogen af brugerne af, så de ikke skulle ødelægge chatten helt, siger Kirsten Rosted.

Heller ikke kalenderen var vellykket. Her kunne politikerne indsende tid og sted for deres valgmøder.

– Den blev desværre ikke brugt i videre omfang, da det kun var de nordjyske medier og nordpol-projektgruppen selv, der benyttede sig af muligheden for at lægge valgaktiviteter på, fortæller Kirsten Rosted.

Demokrati koster

En af erfaringerne med Nordpol.dk er, at det sagtens kan lade sig gøre at skabe demokratisk debat om lokalpolitiske emner. En anden, at det kræver mange mandetimer, og at det bestemt ikke er nogen billig fornøjelse.

– De samlede omkostninger var på knap 1,9 millioner kroner. Heraf gik over 900.000 kroner til markedsføring, godt 400.000 til opbygningen af hjemmesiden og 400.000 kroner til personaleforbrug i amtet. Og de reelle omkostninger er faktisk endnu højere. Dels har KMD givet rabat på udviklingen som en del af partnerskabsaftalen i forhold til Det Digitale Nordjylland, og dels har det reelle personaleforbrug i amtet oversteget det afsatte beløb, siger Kirsten Rosted. Dividerer man alle debatindlæggene op i de samlede omkostninger, giver det en høj pris pr. indlæg. Det samme gælder, hvis man fordeler omkostningerne pr. aktiv politiker, pr. aktiv borger eller på de 23.000 personer, som blot besøgte siden for at læse nyheder og de andres debatindlæg.

Ingen af regnestykkerne giver dog et sandfærdigt billede af sidens nytte eller udbredelse. For ud over at skabe trafik til Nordpol.dk fungerede annonceringen og sitet som en oplysningskampagne for amtsrådsvalget i al almindelighed, og kampagnen var en del af de bestræbelser, som amtet udfoldede for at få flere af førstegangsvælgerne til stemmeurnerne. Desuden er driften af portalen fortsat, og den bruges i øjeblikket til borgerhøringer. Og der er blevet opbygget en stærk erfaringsbank i Nordjyllands Amt, som resten af landet kan få glæde af fremover.

Når regnestykkerne alligevel skal med, er det for at understrege, at demokrati koster, og digitale demokratiinitiativer er andet end debat og dialog. Det er også at sikre refleksion og forståelse hos de borgere, der bare kommer på besøg for at søge information og læse andres indlæg. Og dem er der mange af.

EKSEMPEL PÅ EN DEBAT

Debat: Veje og kollektiv trafik

Emne: Den tredje Limfjordsforbindelse

Status: Arkiv

Overskrift: Hvorfor kun en ny forbindelse?

Dato: 19-09-2001 11:06:55

Navn: Brandt

E-mail: brandt@ofir.dk

Indlæg: Nu har man syltet en ny forbindelse over fjorden i så mange år, at der ikke kun er behov for én, men to forbindelser: En ekstra tunnel og en vestforbindelse.

Staten kunne passende betale det ekstra rør, mens kommunerne nord for fjorden og amt-et så kan betale den ekstra vestforbindelse.

Den trafik, man er så bange for at få i vest-byen, ja den har vi jo i dag i Nørresundbys midtby. Al trafik over broen i dag vil jo ikke blive flyttet til vestbyen, men der vil jo ske en fordeling af trafikken til gavn for miljøet i Aalborg og Nørresundby.

Hver gang man af en eller anden grund er nødt til at spærre en vejbane af i tunnelen, så bryder trafikken sammen, og det belaster midtbyen med biler, der søger den vej igennem.

Hvem siger, at en ny østforbindelse skal være et nyt rør. Det kunne vel lige så godt være en bro, som også cyklisten kan bruge.

Man kan ikke løse behovet for en ekstra forbindelse med kollektiv trafik. Tiden det tager at anvende den kollektive trafik, og prisen for at anvende den gør, at den aldrig vil kunne udkonkurrere privatbilsismen.

Men man kunne måske få flere til at anvende den kollektive trafik, hvis man i planlægningen begyndte at tænke noget mere alternativt. Hvorfor skal alle busser over broen,

når der også findes en tunnel? Hvorfor skal næsten alle bybusser over Nytorv?

-:) Brandt

Debat: Veje og kollektiv trafik

Emne: Den tredje Limfjordsforbindelse

Status: Arkiv

Overskrift: Det skal den heller ikke – mere!

Dato: 20-09-2001 11:52:48

Navn: Daniel Nyboe Andersen (kandidat for Radikale Venstre)

E-mail: Daniel@nyboeandersen.dk

Indlæg: Hej Brandt

Det sidste først: Hvis jeg får bare en lille smule indflydelse, så skal de fleste busser bestemt heller ikke over Nytorv.

Som tilflytter er en af de allerførste ting, som man undres over, at gågaden ikke er én – men TO gågader. Nytorv er notorisk farlig med bustrafikken, som den er nu – og det skal der laves om på. Desuden er det hat og briller, at man skal omkring Nytorv for at komme til/fra togstationen. Hvis man bor i universitetsområdet og rejser lør/søn skal man fx til Nytorv for at skifte bus, hvis man vil med toget!

I Århus har man spærret en stor del af midtbyen for biler og busser. Dette har været medvirkende til, at området er blomstret op med endnu mere cafémiljø end tidligere. Hvorfor skulle Aalborg ikke kunne gøre det samme?

Med en mindre buscentral ved toldboden, en pendulforbindelse mellem det nedre Boulevarden og togstationen og fortsat mulighed for stop ved medborgerhuset er der stadig rig mulighed for at komme til og fra midtbyen med offentlig transport.

Mht. priser for offentlig transport, som du nævner i dit indlæg, så vil disse jo altid være et udtryk for et politisk VALG. Hvis man beslutter, at en busbillet kun må koste 5 kr. f.eks., jamen så må man jo gøre det muligt at drive bus med det som et vilkår – f.eks. støtte. (Ikke at jeg siger, man skal sætte prisen så meget ned, men stigningerne de sidste år HAR været markante.)

I øvrigt så har jeg ikke set nogen tal, der sandsynliggør, at der BÅDE er brug for en bro OG en tunnel – det synes jeg trods alt er på grænsen til at skyde gråspurve med kanoner.

At der skal være cykelsti på en ny bro, er en tanke jeg støtter.

mvh.

Daniel Nyboe Andersen

www.danielnyboe.dk

Debat: Veje og kollektiv trafik

Emne: Den tredje Limfjordsforbindelse

Status: Arkiv

Overskrift: svar til Daniel Nyboe Andersen

Dato: 21-09-2001 15:36:48

Navn: Brandt

E-mail: brandt@ofir.dk

Indlæg: Du skriver, at der ikke er nogen tal, der synliggør, at der er brug for to nye forbindelser. Er der overhovedet nogen tal, der synliggøre, at der er behov for bare EN ny forbindelse? Hvis der ikke er vejarbejde på broen og i tunnelen, så er der jo ingen problem i at komme over på den anden side. Der er højst en halv time i ny og næ, hvor trafikken er lidt tæt!

Men hvorfor skal det hele bryde sammen, før man overhovedet vil tale om at etablere

en ny forbindelse? Nu har man snakket om en ny forbindelse, så lang tid jeg kan huske (jeg er 41). Men det bliver aldrig til noget, når man ikke kan blive enige. Jeg er faktisk ikke sikker på, at byrådet vil have en ny forbindelse. Man har faktisk aldrig interesseret sig ret meget for, hvad skatteyderne nord for fjorden ønsker. Det endda på trods af at både borgmester og rådmænd bor på denne side. Den bedste måde at sikre, at kommunen ikke kommer til at hænge sammen, er ved at udelade en eller to nye forbindelser.

Hvis man kun vælger ekstra rør-forbindelsesløsningen, så flytter det ikke ret meget af den trafik, der kommer vestfra. Det kan sjældent betale sig tidsmæssigt at køre igennem tunnelen, når man kommer vestfra.

Når jeg selv skal i Storcenteret, så kører jeg tværs igennem byen, for det er ganske enkelt det hurtigste og korteste. Hvis der nu skal være en østforbindelse, så vælg dog at bygge en bro (det er sikkert også det billigste) – forlæng f.eks. forbindelsesvejen hele vejen over fjorden. Det vil flytte en del af den trafik, der ikke kan/må anvende motorvejen (landbrugsredskaber/langsomtkørende lastbiler, cykler, knallerter o.l.)

:-) Jens

Debat: Veje og kollektiv trafik

Emne: Den tredje Limfjordsforbindelse

Status: Arkiv

Overskrift: Enighed

Dato: 21-09-2001 18:52:02

Navn: Daniel Nyboe Andersen (kandidat for Radikale Venstre)

E-mail: Daniel@nyboeandersen.dk

Indlæg: Hej Jens

Det er rart at se, at vi faktisk er enige! Jeg er helt på linje med dig, når du snakker

imod en ny østforbindelse. Den vil simpelthen ikke have tilstrækkelig effekt.

Stort set hele Aalborg byråd ønsker jo en vestlig forbindelse, men da der er et mindretal i den socialdemokratiske gruppe, der er imod, så tør Henning G. ikke tage en beslutning på denne side af valget. Jeg sætter dermed en lunken Porter på, at i første halvdel af næste valgperiode melder Henning G. positivt ud om den vestlige linjeføring. Hvorefter denne besked kan gives videre til staten, der formentlig hurtigt reagerer med en 50/50-løsning på finansieringen. Men vi har altså lige et valg, der skal overstås først. Ærgerligt, at det skal være sådan.

mvh.

www.danielnyboe.dk

Daniel Nyboe Andersen

Debat: Veje og kollektiv trafik

Emne: Den tredje Limfjordsforbindelse

Status: Arkiv

Overskrift: Hvorfor kun en??

Dato: 10-10-2001 20:16:33

Navn: Benny Mortensen

E-mail: bfm@tdcadsl.dk

Indlæg: Hej Brandt

Efter at have siddet og læst indlæg efter indlæg, så har du fat i noget af det rigtige. Vi kan ikke nøjes med kun en. Så vidt jeg kan se, så er vi nødt til at skulle lave et ekstra rør ved den eksisterende tunnel. Hvor meget dette rør skal kunne aftage, det bestemmer vi selv. Vi kunne jo lave det fire-sporet. Så kan det klare lige så meget, som dem der er der. Så skal der ske noget slemt, for at det stopper helt til derude. Det er nødt til at blive prioriteret højest. Ikke fordi det er bedst, men fordi det er væsentligt hurtigere at lave.

Den anden, skal godt nok være en vestlig forbindelse, men jeg vil foreslå den flyttet

længere vestpå, så den f.eks. får tilkørsel i forbindelse med den nye Nibevej, og kommer ud på den anden side, f.eks. ved rundkørslen vest for lufthavnen. Det forekommer mig ikke nødvendigt, at det absolut skal være motorvej, for når vi får begge dele, så bliver presset derpå sikkert aldrig større end, at det kan holdes som almindelig vej. Om det er praktisk, eller i det hele taget ligger inden for mulighedernes grænser, er det politikernes opgave at finde ud af. Men en løsning skal der da snart findes, for ellers bliver de snart tvunget til at åbne Vesterbro helt igen, hvis trafikken udvikler sig sådan som politikerne selv siger...

Se det var bare min idé til at løse problemerne.

6. Valget er dit – erfaringer fra kampagnen

Under valgkampen stillede Amtsrådsforeningen og amterne skrap på unge og demokrati. Det skete med kampagnen 'Valget er dit', der havde til formål at gøre unge mere interesseret i amtspolitik. Midlet var blandt andet oplysning om amternes opgaver og prøvevalg på skoler. Selv om initiativet ikke blev udnyttet så bredt, som amterne havde håbet, så er der mange positive tilbagemeldinger fra de skoler, der deltog.

AF MAJ JUNI, BITCONOMY.DK

Mange unge interesserer sig ikke for politik – og slet ikke for amtspolitik. De bruger kun lokale medier i mindre omfang og interesserer sig mere for musik, mode og it end økonomi og miljøspørgsmål. Sådan er situationen, og det er problematisk, da der i amterne træffes masser af beslutninger, der har stor betydning for borgernes hverdag – uanset om man er ung eller gammel. Derfor er det også vigtigt, at de unge engagerer sig, og det er landets amter meget opmærksomme på.

Op til novembervalget havde Amtsrådsforeningen og amterne derfor iværksat kampagnen Valget-er-dit, som skulle få unge til at interessere sig for amtspolitik og få førstegangsvælgere til stemmeurnerne. Kampagnen blev bygget med websitet www.valget-er-dit.dk som et centralt omdrejningspunkt. Skoler, der deltog,

skulle afholde deres egen valgdag med debat og afstemning, så unge kunne få indsigt i, hvordan de beslutninger, der træffes i amtsrådet, har betydning for deres hverdag.

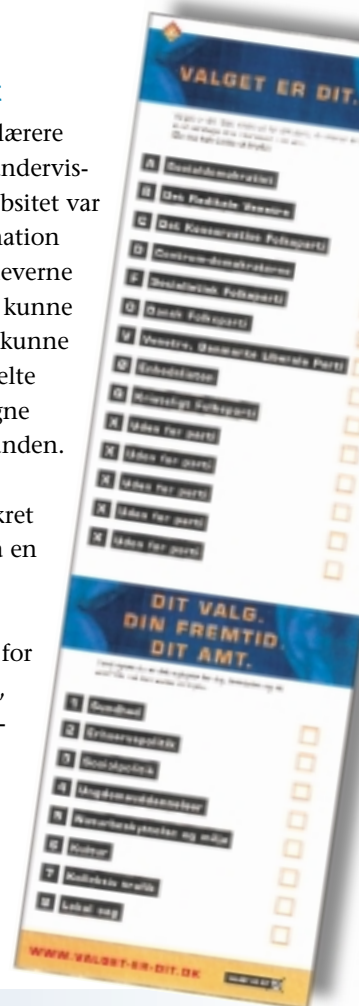
Der er op til det enkelte amt

På kampagnens hjemmeside kunne lærere tilmelde deres skole og downloade undervisningsmateriale og stemmesedler. Websitet var desuden fyldt med baggrundsinformation om amternes arbejdsopgaver, som eleverne kunne fordybe sig i, og som lærerne kunne bruge i undervisningen. Og lærerne kunne indberette stemmetallene fra de enkelte skoler, så eleverne kunne sammenligne sig med landsgennemsnittet og hinanden.

Selv om projektet var centralt forankret i Amtsrådsforeningen, skete der også en lokal markedsføring.

– Det var de enkelte amter, der hver for sig stod som afsender af kampagnen, fortæller David Auvig, internetkoordinator i Amtsrådsforeningen.

Elementerne i markedsføringen bestod af brochurer, plakater,

information til undervisere og en kampagnemanual til de medarbejdere, som i de enkelte amter var udpeget til at stå for kampagnen.

Endnu et valg gjorde det svært

Det ambitiøse projekt fra Amtrådsforeningen var ikke det eneste initiativ, der var rettet mod de unge i forbindelse med valget. Lærere på landets skoler blev mødt med ganske mange tilbud, som de kunne bruge i undervisningen. Et af dem var projektet Oppe-på-kommunen fra DR, som i øvrigt blev støttet af både Amtrådsforeningen og KL. Og midt i kampagnen – den 31. oktober 2001 – valgte daværende statsminister Poul Nyrup Rasmussen at udskrive folketingsvalg til den 20. november eller samme dag, som borgerne skulle stemme ved valgene til amtsråd og kommunalbestyrelser. Det betød, at også TV2 kom på banen med et ambitiøst projekt med titlen »Folketingsvalg for børn og unge«.

– Derfor blev det meget svært at trænge igennem med Valget-er-dit, fortæller David Aurvig.

Det bekræftes af Steffen Bruun Christensen, der er formand for de danske samfundsfagslæreres forening.

– Det er min opfattelse, at Valget-er-dit druknede i de mange andre tilbud, siger han.

Han pointerer, at også samfundsfagslærernes eget forlag Columbus har skabt en digital del af undervisningsmateriale om amts- og kommunalpolitik. Og det har været endnu en aktør i kampen om lærernes og dermed de unges opmærksomhed.

Mere end 70 skoler meldte sig til Valget-er-dit og bestilte stemmesedler og kampagnematerialer. Ud af dem var der 20, der rapporterede skolens valgresultat til hjemmesiden.

– Ser man konkret på tallene, så er det klart mindre, end vi havde forventet, fortæller David Aurvig.

Han henviser dog til, at Amtrådsforeningen betragter Oppe-på-kommunen som en del af den samlede kampagne.

Prøvevalget var en succes

På de enkelte skoler har man været glade for at bruge materialet fra Valget-er-dit i undervisningen. Men samtidig druknede de mange forsøg på at nå de unge via internettet i hinanden, mener rektor Claus Niller Nielsen fra Roskilde Katedralskole, der underviser i samfundsfag.

– Det er svært at sige, hvor stor effekten af Valget-er-dit har været. På det tidspunkt i efteråret, da vi kørte projektet, var der mange forskellige initiativer på nettet, bl.a. Oppe-på-kommunen. Hvis du spørger eleverne i dag og beder dem se i bakspejlet, vil de nok have svært ved at skelne, hvad der var hvad. De har ikke været så bevidste om, hvornår de var inde på den ene eller den anden side, fortæller Claus Niller Nielsen.

Alligevel ser han meget positivt på de nye initiativer.

– Det virker positivt og engagerende på de unge, når man henvender sig til dem via internettet. Men man skal nå de unge ad mange forskellige kanaler. Inter-

nettet er kun én af dem. Man skal også have fat i de unge »live« fx gennem valgmøder, mener Claus Niller Nielsen.

Her har Valget-er-dit ramt plet med den meget konkrete mulighed for at afholde prøvevalg på skolerne. Claus Niller Nielsen fortæller, at stemmeprocenten på Roskilde Katedralskole var på 95 procent, og det er højt sammenlignet med, at unges stemmedeltagelse på landsplan normalt ligger på cirka 62 procent.

Også på Aurehøj Gymnasium har eleverne været glade for at holde prøvevalg. Tidligere elevrådsformand Pelle Korsbæk fortæller, at hans medstuderende pludselig fik travlt med at diskutere politik.

– I perioden op til afstemningen er der ikke nogen tvivl om, at vi snakkede mere politik på skolen, end vi plejer. Lige pludselig var det relevant for folk at debattere, fordi de selv skulle sætte et kryds. Vi brugte Valget-er-dit som en platform for diskussionen, og det stimulerede en masse debatter i klasserne, siger Pelle Korsbæk..

Politikerne svarede ikke på e-mails

På Roskilde Katedralskole brugte eleverne Valget-er-dit som udgangspunkt for nogle af de opgaver, de afleverede i samfundsfag. I den forbindelse sendte de e-mails til forskellige kandidater, men politikerne tog sig ikke tid til at svare på gymnasieelevernes spørgsmål.

– Nogle af eleverne sendte e-mails til politikerne på baggrund af de informationer, der var på amtets

hjemmeside. Og da de ikke fik svar, var der en vis skuffelse, fordi de havde forventet at få noget feedback på deres engagement. Men så må man jo forklare dem, hvor travlt politikerne har i en valgkamp, siger Claus Niller Nielsen.

Selv om han ikke bebrejder politikerne for deres mangel på tid, mener han alligevel, at man skal passe på ikke at give eleverne et skævt billede af dialogen mellem borger og politikerne. Hvis det ikke er realistisk, at politikerne kan besvare e-mails, skal man gøre det klart for eleverne, så de ikke løber panden mod en mur, når de engagerer sig i politik, siger han.

En samlende portal kan være løsningen

Claus Niller Nielsen er glad for de mange målrettede tilbud til unge på internettet. Det er en måde at søge informationer på, som eleverne er vant til at bruge. Han mener, man kan løse problemet med, at informationerne drukner i hinanden, ved at lave en samlet portal for initiativerne. På den måde kan lærerne hurtigt vejlede eleverne i, hvordan de skal finde relevant og sagligt materiale.

– De unge bruger generelt nettet meget til at søge informationer. Men de er ukritiske over for afsenderen. Derfor er det vigtigt, at vi som lærere hjælper dem med at sortere i oplysningerne. Det kan vi gøre dels ved at lære dem at være kildekritiske, men også ved at henvise dem til bestemte links. Noget af det første, jeg gør i en ny samfundsfagsklasse, er at henvise dem til www.danmark.dk. På samme måde kan man forestille sig en portal, der samler undervisningsmaterialet, pointerer Claus Niller Nielsen.

7. Danmarks første digitale valg

I Danmark er det kun Høje-Taastrup Kommune, der har prøvet at stemme via internettet. Men mange mener, at der i de kommende år bliver flere og flere valg rundt om i Europa, hvor man kan stemme på den måde. Den engelske regering har eksempelvis meldt ud, at der kan stemmes digitalt til både det nationale og lokale valg i 2005. Håbet er, at man kan højne valgdeltagelsen og gøre stemmeoptællingen mere effektiv og præcis. Men der er stadigvæk usikkerhed om sikkerheden i teknologien.

AF MAJ JUNI, BITCONOMY.DK

Der var premiere på det første digitale valg i Danmark, da borgerne i Høje-Taastrup sidste år kunne stemme over internettet til ældrerådsvalget. Hver tiende valgdeltager benyttede muligheden for at sætte et elektronisk kryds. Og i Høje-Taastrup Kommune, er man meget tilfredse med det resultat.

– Vi ville gerne have et bredere demokrati og en bredere debat, og derfor forsøgte vi os med den digitale afstemning. Man kan sagtens eksperimentere med nye metoder, når man skal forbedre repræsentationen, fortæller Allan Vendelbo, der indtil sidst i april 2002 var kommunaldirektør i Høje-Taastrup Kommune. I dag har han samme stilling i Ballerup Kommune.

Allan Vendelbo er manden bag Danmarks første digitale valg nogensinde. I konsulentfirmaet KMD, tidligere Kommunedata, der stod for den tekniske side af det digitale valg, er der stor ros til Høje-Taastrups visionære it-satsninger.

– Der er ikke nogen tvivl om, at kommunen er meget visionær i brugen af it. Den digitale afstemning er født af et strategisk partnerskab mellem KMD og Høje-Taastrup Kommune. Den er del af et projekt, der hedder e-demokrati, og det handler f.eks. også om at lave borgerhøringer, debatter og lignende, fortæller Jens Kastenskov fra KMD.

De ældre har lært at chatte

Muligheden for at stemme digitalt til ældrerådsvalget i 2001 var et supplement til den traditionelle afstemning. Og selve afstemningen var kun en del af en større satsning på internettet, hvor der blev oprettet en særlig ældrerådsportal til information og debat. Målgruppen var borgere over 65, og det er sjældent en målgruppe, man forbinder med teknologi.

– Derfor skulle vi som en forudsætning for at afvikle afstemningen holde kurser og give undervisning. Der blev oprettet datastuer, hvor man fik kurser i anvendelsen af internettet, hvordan man sender e-mails, surfer og så videre. Igennem sideaktiviteterne blev gruppen over 65 år nu langt mere teknologiparate,

og det har udvisket noget af den generationskløft, der tidligere har været. Det er en god sidegevinst. Tilbagemeldingerne fra de ældre var, at de har fået en ny kontaktflade til deres børnebørn, nu hvor de kan kommunikere med dem på e-mail og chat, fortæller Allan Vendelbo.

Også i KMD er man begejstrede for den store interesse, de ældre har haft i projektet.

– Det har været et sjovt og spændende projekt, som har dokumenteret, at pensionister, der ellers ikke er den mest it-aktive gruppe, godt kan være med. Her er det de ældre, der viser vejen frem til digitale valg, siger Jens Kastenskov.

Digitale valg kommer gradvist

Mange eksperter mener, at vi vil se flere og flere digitale valg i fremtiden. Men der er ikke tale om at

erstatte traditionelle valg med digitale. Inden for en overskuelig fremtid er muligheden for at stemme digitalt tænkt som et supplement til den fysiske stemmeafgivelse. Mens digitale valg af samme karakter som ælderådvalget i Høje-Taastrup vil dukke op inden for et par år, kan der gå op til 20-30 år, før rene digitale valg kan komme på tale.

– Når man taler om online-valg, er det vigtigt at huske, at der er tale om en evolution, ikke en revolution, mener Jens Mortensen, der er senior director i Oracle. Han tror udviklingen vil falde i fire faser:

- 1) Mulighed for stemmeafgivning via internettet ved det nuværende lokale valgsted.
- 2) Mulighed for stemmeafgivning via internettet ved et vilkårligt valgsted.
- 3) Mulighed for stemmeafgivning via internettet ved valgsteder og andre offentlige bygninger f.eks. biblioteker.
- 4) Mulighed for stemmeafgivning via internettet på din egen Internetenhed (PC, mobiltelefon m.m.)

Nemt og effektivt

Der er flere argumenter for at indføre digitale afstemninger. Den største fordel ved online-valg er, at det er nemt. Hvis man er immobil eller har meget travlt, kan det lette stemmeprocessen.

– Hvis man eksempelvis kommer sent hjem fra arbejde og er stresset, vil man måske hellere være sammen med familien end køre af sted igen for at stemme til valget til skolebestyrelsen. Men kunne man gøre det senere ved lige at tænde for sin pc, ville mange nok benytte den lejlighed, siger Allan Vendelbo.

Der er også et kraftigt effektiviseringsargument for digitale afstemninger. Dels er det meget hurtigt at tælle stemmerne op, og dels kan der ikke opstå tvivl om, hvor krydset er sat.

– Det vi så i Florida i forbindelse med det sidste præsidentvalg i USA, hvor der var stor tvivl om gyldigheden af stemmerne, har virkelig skubbet gang i de digitale løsninger. De stemmesedler, der var tvivl om, kunne have ændret valgets udfald. Det har betydet, at der er investeret mange penge i udviklingen af digitale stemmesystemer, siger Jens Mortensen.

Nej til digitale valg

I Høje-Taastrup Kommune vil man gerne holde flere digitale valg. Da der skulle vælges skolebestyrelser søgte kommunen om at få lov til at gentage succesen fra Ældrerådvalget. Men Undervisningsministeriet sagde nej. I ministerens svar til Høje-Taastrup Kommune hedder det:

»Skolebestyrelserne er forvaltningsorganer, der er tillagt store beføjelser i forhold til de enkelte skoler, og de kan bl.a. træffe beslutninger om anvendelse af kommunale ressourcer. Derfor bygger de gældende regler for valg af forældrerepræsentanter på samme principper som for valg til kommunalbestyrelser. Hvis der holdes afstemning, skal vælgerne – ligesom ved kommunale valg – sætte deres kryds i enrum. Den fremgangsmåde kan ikke sikres ved en ordning med digital afstemning, som kommunen foreslår den. I tilfælde af klage over pression i forbindelse med stemmeafgivningen vil det være yderst vanskeligt at efterprøve en sådan klage.«

Og der er forskel på, hvor stor betydning valget har, når man skal søge om tilladelse til at holde digitale valg.

– Hvis vi ikke mente, sikkerheden var tilstrækkelig til ældrerådvalget, havde vi ikke gennemført det. Men ældrerådvalget har en anden betydning end et folketingsvalg eller et kommunalvalg, hvor man prioriterer kontrollen meget højere, fortæller Jens Kastenskov.

Høje-Taastrup Kommune vil gerne give borgerne mulighed for at stemme digitalt igen, når der skal være valg til EU-parlamentet i 2004. Får kommunen et ja, vil det være skelsættende for digitale valg i Danmark.

– Et digitalt valg til Europaparlamentet kunne være spændende. Hvis Høje-Taastrup Kommune får lov til at lave det, tror jeg da godt, man kan se noget lignede i fremtiden til kommunal- og folketingsvalg. Men det tager et stykke tid at få godkendt et sådant valg, siger Jesper Kastenskov.

Konflikt mellem anonymitet og kontrol

Problemet ved de digitale valg ligger ikke i at sikre anonymiteten. Det er i dag teknisk muligt at kryptere oplysningerne, så man ikke kan se, hvem afsenderen er.

– Jeg vil vove at påstå, at problemet ikke ligger i den tekniske sikkerhed. Efterretningstjenester bruger internettet, og vi bruger det i stor stil til pengeoverførsler. Det ville man nok ikke gøre, hvis det ikke var sikkert. Vi kan godt kryptere oplysningerne. Men der

er stadigvæk en tendens til, at teknologi gør mange mennesker usikre, siger Jens Mortensen fra Oracle.

Ved mindre valg mener de færreste eksperter, at der er de store problemer. Men når valgene kommer op i en vis størrelsesorden, som eksempelvis et folketingsvalg, kan der opstå konflikter. Ved vigtige valg indgår der et stort element af kontrol, og i den digitale verden er det svært at kontrollere brugernes oplysninger uden at bryde anonymiteten.

– Den største barriere ved digitale valg ligger i konflikten mellem anonymiteten og kontrollerbarheden. På den ene side skal man være anonym, når man afgiver sin stemme. På den anden side skal man kunne kontrollere, om alt er gået rigtigt til. Det kan være vanskeligt, siger Jens Mortensen.

Når man sender sin elektroniske stemme, er informationerne krypteret, så man ikke kan se, hvem der har stemt. Det svarer til, at man sætter sit kryds anonymt inde i stemmeboksen, når man stemmer traditionelt. Den del af det digitale valg er ikke noget problem.

Problemet opstår, fordi det skal kontrolleres, om det er den rigtige borger, der får udleveret stemmesedlen. – Ved et normalt valg er det den valgtillordnede, der har kontrolfunktionen. Så afleverer man sit stemmekort og bliver krydset af på listen. Når man afgiver sin stemme på pc'en, kan man ikke kontrollere, om det er den rigtige person, der stemmer, siger Jens Mortensen. Han mener spørgsmålet om sikkerhed et langt stykke hen ad vejen er politisk.

– Vi kan godt sikre privatheden. Det betyder, at problemet ligger i det kontrollerbare. Og det er et

politisk spørgsmål. Hvor stor grad af kontrol ønsker vi, spørger Jens Mortensen.

Samtidig peger han på, at der også er konflikter mellem anonymitet og kontrollerbarhed i de traditionelle valg.

– Jeg bor på landet. Det er ikke særlig privat for mig at stemme på det lokale valgkontor. Selvfølgelig er der ingen, der kan se, hvad jeg stemmer. Men de kan se, om jeg stemmer. Og jeg kan ret nemt se på den liste, den valgtillordnede krydser af på, om min nabo har været nede og stemme, siger Jens Mortensen.

Digitale valg i strid med lovgivningen

Lovgivningen i dag skaber ikke meget spillerum for digitale valg. Og vi skal ikke regne med, at den bliver ændret i nær fremtid. Det kræver nemlig et stort arbejde, lyder det fra Indenrigsministeriet.

– Der er ikke mulighed for at lave digitale valg, som lovgivningen er i dag. Det vil kræve en lovændring. Og det kræver en større udredning, hvor man trækker på eksperter i både valglov og tekniske muligheder, siger Klaus Josefsen, der er valgfuldmægtig i Indenrigsministeriet.

– Det er i høj grad et politisk spørgsmål, om der skal etableres digitale valg. Vi har ikke gjort os nogle aktuelle overvejelser på det område og er ikke på vej med nogen ændringer. Det vil være en meget omfattende proces, siger Klaus Josefsen.

Men selv om der ikke er overvejelser fra politikerne side om at indføre digitale valg, er det ikke utænkeligt, at det kan blive aktuelt. I afslaget om at holde digitale valg til skolebestyrelsen, skriver en tidligere undervisningsminister til Høje-Taastrup Kommune:

»Jeg skal bestemt ikke afvise, at tanken om digital stemmeafgivning kan have fremtiden for sig, hvis sikkerhedshensynene yderligere kan sikres, og Undervisningsministeriet vil også i den relation nøje følge udviklingen på it-området«.

Se ældrerådets portal på:

<http://www.aeldreraadet.htk.dk/>

FAKTABOKS

Computerskærmen giver praktiske problemer

Der er praktiske problemer forbundet med det digitale valg. Normalt får man udleveret en stemmeseddel, hvor man kan se alle kandidaters navne på den samme liste. Den mulighed for at præsentere alle grafisk på en gang, har man ikke på en computerskærm. Det betyder, at man skal scrolle for at se alle kandidaters navne. Og alle undersøgelser på området viser, at klikraten er højest på det første, brugeren ser på sin skærm. Og selv om de færreste vælgere sætter deres kryds tilfældigt, kan man forestille sig, at kandidater der står nederst, f.eks. Liste Z, vil være bekymrede over tendensen. I USA har man løst problemet ved at lade computerne bytte rundt, så det er forskelligt, hvilke navne der først bliver vist på skærbilledet. Men det er ikke en optimal løsning, da det kommer til at virke forvirrende for den, der skal stemme.